

„EDINOST“

Izhaja po trikrat na teden v šestih izdanih ob torkih, četrtek in sobotah. Zjutranje izdaje izhaja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — Obojno izdaje stane: za jeden mesec . f. 1.—, izven Avstrije f. 1.50 za tri mesece . . . 3.— „ „ „ 4.50 za pol leta . . . 6.— „ „ „ 9.— za ves leto . . . 12.— „ „ „ 18.—

Naročnino je plačevati naprej na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Pesmične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 3 nč., izven Trsta po 4 nč.

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

Oglasi se račune po tarifu v petiti; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor obsega navadnih vrstic. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu ulice Caserma št. 18. Vsako pismo mora biti frankovano, kor nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravitelstvo ulice Molino picolo št. 3. II. nadst. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst. Odprište reklama cije so proste poštnine.

„Edinost“ je moč.

Naše železniško vprašanje.

III.

Govor posl. viteza Stalitzza v seji poslanske zbornice dne 17. marca 1896.

(Dalje.)

Naglašam pa izrečno, da bi se omenjena trgovinska in obrtna zbornica, in sicer v popolnem soglasju z mojimi volilci, eventualno izjavila zadovoljno z dotičnim bohinjskim načrtom za južno zvezo z morjem.

V sklepih deželnega zbora tržaškega, ki se je, kakor znano, izrekel sicer za železnico Ture-Predel, toda še-le v drugi vrsti, v prvi vrsti pa soglasno za železnico Divača-Loka-Karavanke, izvršila se je v zadnjem deželnozbornem zasedanju znamenita sprememba v toliko, da se je večina deželnega zbora, pripadajoča stranki Societä del Progresso, odločno izjavila za Divačo-Loko-Prevali-Ljubelj-Karavanke z eventualno stransko črto v smeri Tur preko Rottenmanna, dočim se manjšina ni določno izrekla ni za to ni za ono namerovanih železniških zvez, ampak je dotično izvolitev hotela popolnoma prepustiti previdnosti vis. vlade.

Dokler visoka vlada sploh ni resno mislila na gradnjo druge železniške zveze s Trstom, jej je seveda utegnil biti neizrečeno všeč ta spor v menenjih, da je z ozirom na ta spor mogla odlagati z gradnjo, oziroma, da niti ni bila siljena na izvršenje.

Ko pa je sedaj sama poprijela inicijativo, ne preostaja jej nič drugega, nego da ona prevzame odločitev; ne gledé na to, da bi bila morala storiti to tako ali tako v vsakem slučaju, ker tu ne gre za zvezo dveh točkov v notranjosti, ki bi bile le lokalne važnosti, ampak za zvezo jedinemu našemu pomorskemu in trgovinskemu emporiju, kjer je smatrati najmerodajnimi najvažnejše gospodarske in trgovinsko-politiške koristi ukupne države.

Vprašanje je torej, v kakem razmerju sti gori omenjeni železniški zvezi do koristi Trsta, sosebno pa do koristi ukupne države?

PODLISTEK.

3

Slučaj.

Novela; hrvatski spisal Jenio Sisolski.

Prevel M. C.—E.

(Dalje.)

Na severo-iztočni strani Spljeta videti je ostanke nekdanjega in sijajnega mesta Solina, po kojem sedaj raste trnje. Nočem opisovati teh ostankov starodavne prošlosti, kajti opisalo jih je že mnogo peres. V bližini nekdanjega Solina, na južni mu strani, ohranilo se je nekoliko kočic, a to je današnji Solin. mala in vesela vasica v sredini dražestne okolice. Tik vasiče teče reka Jader, bistra kakor nebo, odsevaljoče se v njej. Nizki njeni obali nakitili sti se travo in raznolikim cvetjem, a žalostna vrba, nagnivša se nad hladno vodo, gladi jo in poljublja svojim podolgastim in svetlo-zelenim listjem. Sto korakov pred Solinom deli se reka na mnogo potokov in potočičev, ki se, peneči se, prelivajo na vse strani, ter, ne vedoči, kje bi se zopet združili, iščejo drug drugoga po cvetnih livadicah, javljajoči si pljuskanjem malih slapov, da jih še ni pogoltnila zemlja. Vsi ti potoki in potočiči zaokrožajo malo ravnino, v koje sredini se nahaja malo solinsko pokopališče z malo belo cerkvico. Okolo pokopališča je senca vejnatih lip

Po otvorenju sueškega prekopa vodi, kakor znano, najkrajša pot iz Vzhodne Azije v centralno Evropo, oziroma na Angleško, preko adrijskega morja in Trsta skozi avstrijsko državo.

V tem resničnem dogodku je torej nepobiten dokaz za izredno narodno-gospodarsko važnost in potrebo železnice preko Tur, ker se le po isti dá doseči zavarovanje tega svetovnega prometa za Trst in avstrijsko državo.

O tej stvari sem že govoril opetovano, na vse strani in podrobno in se morem torej danes omejiti in sklicevati le na ono, kar se je nedavno temu v proračunski razpravi govorilo o tem z druge strani.

Spoštovani poslanec gosp. dr. Beer se je izjavil nastopno:

„Že v šestdesetih letih zasnoval je neki visoko nadarjeni trgovinski minister velik železniški načrt za Avstrijo, ki pa se še ni uresničil do danes. Sueški prekop se ni porodil v možganih Lessepsa, Avstrijec Negrelli je napravil načrt, kakor je razvidno iz naših arhivov. Jeden največih mož Avstrije, zmagovalec pri Visu, je opozarjal na to, da Trst postane emporij za ves svet.

Gospoda moja! Trst ni postal emporij; mi nimamo dobička, ampak Angleška, deloma vsled nemarnosti Tržačanov, še bolj pa, ako se ne motim, po nedelavnosti vlade. Dobro bi bilo torej, da se dogode spremembe v tem pogledu in da pridejo možje odločnega dela, ki ne delajo le načrtov, ampak jih tudi izvršujejo.“

In generalni poročevalec, spoštovani gospod poslanec Szczebanovski je rekel o tej stvari (čita):

„Ako se v Avstriji med različnimi političnimi strankami, ne le zastopniki mesta tržaškega in njega najbližje okolice potezajo za večji razvoj naše pomorske trgovine, ampak tudi zastopniki kraljestev in dežel, kakor Galicije, ki so resnične notranje dežele, priznavajo veliko važnost pomorske trgovine in velikega izvoza po morju, potem

nastlala pisanega poljskega cvetja. Na mirnem pokopališču ni videti sijajnih spomenikov: zelene holmce diči jo jednostavni križi in tu pa tam koji čeden kamen. Obidši Solin se vsi potočiči veselo združujejo in poljubljajo, ter spuščajoči se zložno k nizki morski obali, poslavljajo se od zemlje za vedno, iz koje drobja so bili izšli. Kakor se nehvaležni sin domovine, iztrgši si iz objema materinega, nahaja se nenadoma pod neznanim nebom ne vedoči, kam bi krenil trudnim korakom, tako se listje, odtrgši od matere veje, omamljeno po bistrih valovih, lovi za nepoznanim, dokler vrté se in nihujé, ne priplava do morja — do neizmernosti. No, brezčutno morje noče ga vsprejeti, noče ga objeti, takó, da ne more ne naprej ne nazaj, ampak ziblje se vedno na istem mestu, kazaje uglobljenemu motrilcu, kje daje reka Jader prvi poljub nepreglednemu morju, ki jo lahko in hladno vsprejema v svoj uničujoči objem.

Nad Solinom, na strmih skalinah, dviga se ponosno počrnela trdnjava Kliš, dobro poznana narodni pesmi.

Ob praznikih prihaja množica Splječanov v Solin z kočijami, na konjih, peš, kakor kdo more.

Početkom aprila odene se okolica solinska zelenilom. Narava je tu silna in bujna, a ker se je to razkošno zakotje razvilo na osojnim, vse se premeni v malo dneh. Ogromne strmine, ki se ko-

smem misliti, da je vršiti veliko nalogo izvozu in pomorski trgovini, kakor nositeljema svetovnega izvažanja. Jaz bi opozoril le na duševni upliv pomorske trgovine; to je zveza z vsem svetom, morje je svetovno tržišče; kdor je na morju, ta je na svetovnem tržišču, in kdor se more vzdržati na morju, igra svojo ulogo na svetovnem tržišču. (Pohvala.) In ta uloga ni samo financijska, gospodarska, materialna, ista ima veliko važnost gledé na ideje. Oni, ki je na morju, ki prihaja v dotiko se svetovnem tržiščem, ta prihaja v dotiko z vsem svetom; ne le novega blaga, ampak tudi novih idej prihaja po tej poti, ki so na korist lastnemu narodnemu gospodarstvu.“

V nadaljnjem svojem govoru skliceval se je spoštovani generalni poročevalec na davno premislega ekonomista, profesorja dra. pl. Neumann-Spallarta.

Tu torej gospodje moji, imamo izjavi menenja dveh mož, ki sta po splošni sodbi med sijajnimi dikami avstrijskega parlamenta; dveh mož, v katerih se zrcalijo zajedno nazori največjih dveh strank v tej zbornici, toliko v narodnem, kolikor v političnem pogledu.

Oba sta si vzela morje za izvir, in svetovno trgovino za podlago svojemu izreku in oba sta se sklicevala na spričevanje umrlih celebritet, koje vse, kakor je že bil njih nekdanji poklic, imajo sedaj častno mesto v prvi vrsti domovinske zgodovine naše.

In tudi te že davno utihnele priče kažejo v svojih ostavljenih nam spisih na Vstok kakor ono smér, kamor morajo avstrijski državniki neprestano obračati svoje poglede. (Dalje prih.)

O sodnih stvareh.

Govoril državni posl. dr. Matko Laginja v seji poslanske zbornice dne 19. marca 1896.

I. Za odpravo pristojbin za dostavljanje sodnih spisov

Visoka zbornica! Začeti hočem današnji svoj govor stvarmi, ki morda manje zanimajo, in potem

pičijo nad Solinom, odbijajo solnčnato vročino na zelene loge in bogate vinograde.

Ko sva se posprehajala malo po selu, stopila sva v „Dukljanovo kavarano“. To je prostor- niša, temna soba. Izpivša kavo, zapalila sva si smotki. Izidša iz kavarne, napolila sva se počasnim korakom proti pokopališču. Tu sva se naslonila na nizki zid pokopališča, zagledala se proti jugu ter obmolknila.

Po nebu na zapadu razlilo se je sijajno rumenilo. Zadnji solnčni žarki pozdravljali so utrujeno prirodu. Pod kršnimi jarki Kliša, daleč gori na zaprašeni cesti, ki se zviža nad planino, donela je pesem: Sinjanin se je veselo spuščal niz brdo. Nadejal se je dobrega pazara (somnja) v Spljetu. Pesem je zvenela ljubko, odbijala se, razlegala se ter odmevala prihajala v dolino, kjer je donela zamolklo. Slavec je drobil zvonko pesem-žalostinko, a tihi večerni vetrič, vijoči se po dolinah in zibajoči oljke, donasal ti je na uho klopot koles oddaljenih mlinov. Po zraku je puhtel vlažen duh morja in potokov, pljuskanje slapov in soparica zazibavala sta v banje sanje. Okolo pokopališča letali so metulji jeden za drugim, objemali se in poljubljali ter utrujeni počivali po dišečem cvetju. Meni nasproti belilo se je med oljkami lepo letovišče s krasnim vrtom. Motré istega utopil sem se v misli. . . . (Nadaljevanje prih. terek zjutraj.)

hočem preiti k predmetu, ki je po moji sodbinajvečega interesa za upravo pravosodja. Pri tem se hočem držati reda nekotnih interpelacij, glede katerih mi je čast naprositi visoko zbornico, da jim pritrdi.

Prva moja resolucija se glasi:

„C. kr. vlada se pozivlja, da izda odredbe, po katerih bi morale odpasti pristojbine, ki se plačujejo za dostavljanje sodnih odlokov, a zguba, ki bi jo imeli vsled tega sodni sluge, naj se pokrije razmernim povišanjem njih plač brez novega obremenjenja kmečkega prebivalstva, ki je trpelo dosedaj po onih pristojbinah“.

Jaz mislim, gospoda, da ne treba zgubljati besed o tem, da je popolnoma opravičena namera, da se odpravijo pristojbine za dostavljanje sodnih odlokov. Skoro ni potrebno spominjati, da se sedeži sodišč nahajajo v krajih, kjer je blagostanje mnogo večje nego po vaseh. Prebivalcem mest, na sedežu sodišča, ne treba plačevati pristojbin za dostavljanje, plačevati jih morajo samo oni, ki stanujejo zunaj po selih, ki plačujejo mnogo teže. Ako so te pristojbine bile opravičene kolikor toliko v prejšnjih časih, je pa lahko razumljivo, da niso opravičene v današnjih dobah, ko se je veliko povečal promet med mesti in vasi, zlasti poštni promet, ter bi državna blagajna ne zgubila mnogo v tem pogledu.

Kar bi s tem izgubili sodni sluge na svojih dohodkih, moglo bi se z malo žrtvo od skupnega pokriti s tem, da se jim da nekaka odškodnina iz splošnih sredstev, ki so na razpolago pravosodnemu resortu, a brez nobenega bremena za ono prebivalstvo, ki je trpelo do sedaj.

II. Za ceneje sodne objave.

Druga resolucija, koju priporočam visoki zbornici v odobrenje, se glasi (čita):

„C. kr. vlada se pozivlja, da poskrbi za tako uredbo, po koji se pristojbine za uvrščenje sodnih objav v službenem listu Primorja „Osservatore Triestino“ postavijo na najnižjo ceno in da bode izključen vsaki čisti dobiček“.

O tem predmetu se je govorilo že pred več leti. V Primorju imamo službene novine „Osservatore Triestino“, koje, mimogrede bodi povedano to, bi morale imeti današnji dan, ko se je nekoliko povzdignila narodna samozavest Slovanov, tudi odgovarjajoči hrvatski naslov, n. pr. „Objavitelj tršćanski“ ali kaj podobnega, kakor ima „Avvisatore Dalmato“ tudi „Objavitelj dalmatinski“, a v Dalmaciji italijanski z manjo pravico, nego bi bilo v Primorju se slovenskim napisom. V vladnih poročilih nisem našel poročila o primorskem službenem listu; morda sem pregledal. Ne vem, ali je pasiven ali ima kaj prebitka. „Osservatore Triestino“ je nekaka vrst trgovinskega monitora za trgovski svet tržaški, in ker je ta list star, je mogoče, da je bil jako koristen v prejšnjih letih za trgovski stan v Trstu, Dalmaciji in daljnega Levanta.

Tiska se, ako se ne varam, v tiskarni avstrijskega Lloyda, a vam je gospoda vsem znano, koliko milijonov vleče Lloyd iz naših državnih dohodkov, in bi bil pravi greh nasproti onemu ubogemu narodu, ki na vse zadnje sam plačuje uvrstbene pristojbine za sodne edikte itd., ako bi Lloyd ali bodisi koje podjetje še imelo dobička od teh priobčevanj. Prosim torej prevrženega gospoda ministra pravosodja, naj preišče to stvar in naj se prepriča, da-li je res, kar mislim da morem trditi, da je nenavado visoka pristojbina za nvrščenje v službeni list primorski, n. pr. za dražbene edikte itd. V poslednjih letih je sicer nekoliko nižja, ker vem iz lastne skušnje, da kar je popred stalo, že po velikosti, 16, 17 in več goldinarjev, stane sedaj 10 ali 12 goldinarjev. Kajti, kakor rečeno, to plačuje najsiromašnejši del naroda, to je eksekut, ker se ti izdatki uračunavajo v stroške eksekucije, koje upnik vsikdar zvali na jednega dolžnikov.

(Dalje prihodnjič.)

Politiške vesti.

V TRSTU, dne 27. marca 1896.

Državni zbor. V včerajšnji seji je poslanska zbornica potrdila razne volitve, med temi tudi izvolitev slovenskega poslanca Koblarja. O razpravi o volitvi nemško-liberalnega poslanca

Demela za mesto opavsko došlo je do burnih prizorov med liberalci in antisemiti. Poslednji so predlagali, naj zbornica uniči Demelovo volitev, ker so se o istej uporabljala nepoštena sredstva. Nemški liberallec Wrabetz je zagovarjal svojega somišljenika; sosebno je naglašal, da so antisemitje dunajski o zadnjih volitvah pozivljali žene, naj sleparijo svoje može na korist volilnega zaklada antisemitske stranke. Vsled tega podtikanja je antisemitski posl. Schneider imenoval poslanca Wrabetza lažnikom. Antisemitje so ploskali, dočim se nemški liberalci v svojem srdu obsipali Schneiderja raznimi maločastnimi priimki. Slednjič so kričali vse uprek, da ni bilo razumeti nikogar. Predsesnik je pozval slednjič posl. Schneiderja na red in se je izvolitev Demelova potrdila 142 proti 70 glasom. Ni na nas, da bi izrekli tu svojo sodbo, da-li so se grše veli antisemitje ali liberalci, ali spominjamo se, da smo čitali o tej volitvi takih stvari, ki so bile močno slične — istrskim. A s tem je povedano vse. In zato rečemo brez ovinkov, da poslanska zbornica ni posebno povišala svojega ugleda s potrjenjem — take volitve.

Obnovljenje pogodbe z Ogersko. Z Dunaja poročajo danes, da se v parlamentarnih krogih širi govorica, da kvotna deputacija avstrijska predloži za prispevke obeh državnih polovic za skupne potrebe razmerje 66:5:33:5. Bog pomagaj! Odslej bi imeli mi Avstrijci po takem namesto 70 odstotkov dolžnosti in 30 odstotkov pravic, le 66 odstotkov dolžnosti in okroglo 34 odstotkov pravic. To se pravi, ako Madjari milostno dovoli še v to skoro ničevu zboljšanje v razmerju. Obnemogli smo, obnemogli! Sedaj, ko se širijo take govorice o sklepih naše kvotne deputacije, sedaj še-le razumemo, zakaj so se gospoda tako krčevito branili vsake opozicije v rečeni deputaciji! Radovedni smo, kaj poročajo — ako se obistini ta govorica — k temu vse one korporacije, ki so izjavile, da raje naj preneha vsaka ukupnost z Ogersko v carinarskem in gospodarskem pogledu, nego da bi naša polovica i nadalje dajala novce za konoplje, iz koje vijejo Madjari vrv za dušenje naše industrije in trgovine. Ali res ni mogoč pri nas odpor proti madjarskim — grožnjam?!

Uredba plač državnim uradnikom. V včerajšnji seji je vlada predložila poslanski zbornici svojo predlogo o uredbi plač. Po tej predlogi se povišajo plače uradnikom od XI. do V. plačilne vrste. Za profesorje na srednjih šolah se določa v stolnih mestih plača 1400 gld., v drugih mestih 1200 gld., in se zadnje tri kvinkvinalne doklade povišajo na 300 gld. Ravnateljska doklada znaša 500 gld. oziroma 400 gld. Po desetih službenih letih se uvrste vsi profesorji v VIII. činovni razred. Učitelji veronauka, kateri ne poučujejo v vseh razredih, dobe plače 800 gld., dve dokladi po 100 gld. in tri po 200 gld. Suplentje dobe remuneracije po številu ur. Učitelji na obrtnih šolah se uvrste v X., IX., VIII., VII. in VI. činovni razred. Plača znaša 1100 do 2800 goldinarjev. Učiteljem na učiteljskih se določi v stolnih mestih plača 1400 gold., v drugih mestih 1200 gld., vrh tega dobe dve petletnici po 200 gld. in tri po 300 gld. Po desetih službenih letih se uvrste v VIII. činovni razred. Ravnateljske doklade so tiste, kakor za ravnatelje srednjih šol. Plača vadničnih učiteljev znaša v stolnih mestih 1100 gld., v drugih 1000 gld., vrh tega dobe dve petletnici po 100 gld. in 3 po 150 gold. Plača vadničnih podučiteljev znaša 700 gold. Letna potrebščina za vadnice se zviša za 229.000 gold. Uredba plač državnih uradnikov je omejena na uradnike od V. do XI. činovnega razreda. Plače znašajo: v V. razredu: 6500, 6000, 5000 gold.; v VI. razredu: 4000, 3600, 3200 gold.; v VII. razredu: 3000, 2700, 2400 gld.; v VIII. razredu: 2200, 2000, 1800 gld.; v IX. razredu: 1600, 1500, 1400 gld.; v X. razredu: 1300, 1200, 1100 gld.; v XI. razredu: 1000, 900, 800 gld. Zvišanje znaša torej 200 do 600 gld. Višjo plačo dobi uradnik v XI. razredu po dveh, v X. po treh, v IX. po štirih letih. Načrt o uredbi plač drž. slug se ne naša na sluge poštnih in brzojavnih uradov, katerih plače so bile urejene l. 1889. Sluge, ki so dobivali doslej 160, dobe 350 gl.; tisti, ki so dobivali 260 do 300, dobe 400 gld.; tisti, ki so dobivali 300 do 350, dobe 450 gld.; tisti, ki so dobivali 350 do 400, dobe 500 gld.; drugi 550

gld. Policijski nadzorniki dobe 600 do 700 gold. redarji 420 do 500 gld., vsi troški za uredbo plač drž. slug znašali bodo 1,686.000 gold. več nego doslej.

Povišana potreščina se pokrije iz povišanja državnih dohodkov na žganje, pivo in iz borznega davka, in vlada javlja kategorično, da ta zakonski načrt predloži v potrjenje le v tem slučaju, ako pritrdi zbornica zakonskim načrtom za povišanje borznega davka in davka na žganje in pivo.

Nemški cesar na Dunaju. Z Dunaja javljajo, da pride nemški cesar dne 14. aprila tjakaj, t. j. vrnivši se iz Italije. Vsprejem bode sijajen; njemu na čast bode pri dvoru slavnosten obed in slavnostna predstava v dvorni operi. Cesar Viljem bode prisostvoval tudi razgledovanju vojske. O tej priliki bode nemški cesar prvokrat v opravi ogerskega generala konjištva in naš cesar predstavi nemškemu cesarju osebno huzarski polk, čigar poveljnik-lastnik je nemški cesar.

Knez Ferdinand v Carjemgradu. Včeraj popoldne je dospel torej knez bolgarski Ferdinand v Carigrad, da se pokloni sultanu po zgodovinsko imenitnih dogodbah, ki so dovela do pripoznanja Ferdinanda zakonitim knezom bolgarskim. Naravno je, da je Ferdinand krenil najprej v Carigrad. V prvo je isti vazal sultanov v kolikor se dostaje Vztočne Rumelije, v drugo pa je res dolžan hvalo sultanu na krepki inicijativi Turčije za njega pripoznanje. Kneza Ferdinanda so vsprejeli v Carigradu z vso častjo, pristojno vladarju. Knez Ferdinand in sultan sta se pogovarjala včeraj v slovesni avdijenciji, ki je trajala pol ure.

Dogodki v Italiji. Italijanski senat je v svoji seji dne 25. t. m. tajnim glasovanjem dovolil z 109 glasovi proti 64 kredit za Afriko. Pri tej seji je izustil ministerski predsednik senzacionalno izjavo, da so izginili spisi, tičočiji se izpraznjenja utrdbe Makalé, koji spisi so bili shranjeni v državnem arhivu. Popolnoma opravičeno je torej domnevanje, da je Crispijeva vlada za drag denar odkupila od Menelika v utrdbi Makalé obkoljene vojske, z junaškim njih poveljnikom, polkovnikom Gallianom vred. In to ni nič novega, da v Italiji „izginevajo“ spisi, ki so neprijetni temu ali onemu mogotcu. Ker smo baš omenili Galliana, bodi mimogrede povedano, da je isti pri bitki pod Aduo (Amba Garima) padel Abesincem v roke. V Rimu so doznali, da je Galliano ujet v Menelikovem taborju. Bil je ranjen na jedni roki in na jedni nogi in baje so mu morali odrezati ranjeni roko in nogo, da mu rešijo življenje.

Še jedno zanimivo stvar nam je zabeležiti iz Italije. Svoječasno predložil je bil minister Senzino zakonski načrt, glasom katerega je odtegniti ministrom 15% od njih plače. Ta načrt je zbornica odobrila, kralj ga je potrdil in tako je postal ta načrt pravoveljavnim zakonom. Te dni pa so novi ministri uložili utok na državni svet proti temu, da bi se jim kaj odtegnilo od plače. Sevé, ni treba čuditi se temu, kajti tudi italijanski ministri potrebujejo denarja.

Italija v Afriki. Glasom najnovejših iz Rima došlih poročil so se pogajanja z Menelikom razbila popolnoma. Italija se bode torej vojevala še nadalje, da si reši svojo „čast“, ali pa, kar je verjetniše, da si poišče novih porazov. In vsled tega pripravljajo vojske, ki so bili že pred nastopom generala Baldissera namenjeni v Afriko, na pot v Masavo. Bržkone pokličejo v kratkem, ali vsakakor pred jesenjo, pod orožje še na tisoče mladeničev, seveda ne onih, ki odnesejo do takrat svoje peté v inozemstvo — iz strahu pred Menelikom.

Angleži v Afriki. Dne 26. t. m. sestala se je v Kairu mednarodna nadzorovalna komisija javnega dolga egipčanskega. Komisija je sklepala o tem, da-li je Angležem dovoliti iz blagajne javnega dolga zahtevani kredit za vojno proti madiju. Angleški, italijanski, nemški in avstro-ogerski poverjenik dovolili so 500.000 funtov šterlinov (okolo 6 milijonov goldinarjev), od katerih je nakazati 200.000 funtov takoj, francoski in ruski poverjenik pa sta glasovala proti kreditu. Angležem bode torej lahko vojevati se — s tujim denarjem.

General Kitchener (vrhovni poveljnik angleško-egipčanske vojske) dospel je dne 26. t. m. s svojim generalnim štabom v Luksor na čelu jed-

nega polka angležev, 9 bataljonov egipčanskih vojakov in jedne baterije, včeraj je došel v Asuan (srednji Egipt). Vojska se pomika počasi po nilski dolini navzgor in trebalo bode gotovo še najmanj 14 dni, predno dospé do Kartuma, kojega si hoče osvojiti. Predno pa pride do Kartuma, mora si osvojiti Dongolo in od tam ima do Kartuma dolgo pot po sovražnikovi zemlji. Tu zabeležimo tudi vest, da vrhovno poveljstvo te ekspedicije brzkone v kratkem prevzame general Francis Greensdell, nekdanji zapovednik angleške vojske v Egiptu.

Turška vlada je izrekla egipčanski, podrejeni ji vladi svojo grajo, da je odposlala egipčanske vojake z Angleži proti Sudanu. Egipčanska vlada je odgovorila na to grajo, da ona smatra Sudan kakor egipčansko pokrajino, ki se je le začasno in samooblastno ločila od Egipta ter da zato egipčanska vlada uporablja ugodno priliko, da si zopet podvrže to uporno pokrajino. Graja Turčije je provzročila v diplomaciji sicer nekako presenečenje, toda nikakoršnega strahu, ker se onemogle Turčije ne boji niti nji podložni Egipt.

Različne vesti.

Cerkveni obredi za veliki teden. Letos se bodo vršili cerkveni obredi v cerkvah tržaških v temle redu:

Na cvetno nedeljo: blagoslovljenje oljk, procesija in slovesna sv. maša: ob 10. uri pri Sv. Justu, sv. Jakoba in oo. kapucinih; ob 8. uri pri oo. Jezuitih in pri mm. Benediktinkah; ob 9. uri pri sv. Antonu novem; ob 1/10. uri pri Mariji Pomagaj (sv. Antonu starem); ob 1/4 na 9. pri Materi Božji Rožnega venca (sv. Petru). — Propovedi: pri sv. Justu ob 8., pri kapucinih ob 5. — Izloženje Najsvetejšega, procesija in večernice: pri sv. Justu ob 4. — Križev pot: pri oo. Jezuitih ob 5., pri sv. Jakobu ob 4. — Miserere: pri sv. Justu ob 6. — Blagoslov: pri sv. Justu ob 6 1/2, pri oo. Jezuitih ob 1/4 na 7., pri sv. Antonu novem ob 1/4 na 4., pri sv. Jakobu (obred) ob 3 1/2 do 6., pri Materi Božji Rožnega venca (sv. Petru) ob 3 1/2, pri oo. kapucinih ob 5 1/2, pri mm. Benediktinkah (monache) ob 2 1/2.

Na veliki ponedeljek in veliki torek: Samo pri sv. Justu: ob 5. uri zjutraj izloženje Najsvetejšega, ob 10. uri slovesna sv. maša, ob 6. pop. propoved, Miserere in blagoslov.

Na veliko sredo: pri sv. Justu izloženje Najsvetejšega ob 4. uri zjutraj, slovesna sv. maša ob 10., Tedeum, procesija in shranjenje Najsvetejšega ob 11. uri, večernice, miserere: ob 4 1/2 pop., ob 4. pa pri sv. Antonu novem, sv. Jakobu in oo. kapucinih, ter ob 5. uri pri Benediktinkah.

Na veliki četrtek: sv. maša, obhajilo, procesija k Božjemu grobu, (pri sv. Justu tudi „umivanje nog“): pri oo. jezuitih ob 6 1/2 zjutraj, pri sv. Antonu novem, sv. Jakobu, Benediktinkah ob 7. uri; pri sv. Justu ob 9.; pri Mariji Pomagaj (sv. Antonu starem) ob 7 1/2; pri M. B. rožnega venca (sv. Petru) ob 8.; pri oo. kapucinih ob 8. — Lamentacije: pri sv. Justu ob 4 1/2, pri sv. Antonu novem, sv. Jakobu, kapucinih ob 4., pri mm. Benediktinkah (monache) ob 5. — Propoved: pri sv. Jakobu ob 6. — Miserere: pri oo. Jezuitih in sv. Antonu starem (Mariji pomagaj) ob 7. uri.

Na veliki petek: propoved pri sv. Justu ob 6., pri Jezuitih ob 6 1/2. uri zjutraj. — Čiščenje sv. križa pri sv. Justu in pri sv. Antonu starem ob 10., pri Jezuitih, sv. Antonu novem, sv. Jakobu in sv. Petru ob 8. uri, pri kapucinih ob 4. pop., pri sv. Justu ob 4 1/2. pop. — Stabat Mater pri Benediktinkah ob 7. uri zvečer.

Na veliko soboto: blagoslovljenje ognja in Velikonočne syede, obnovljanje blagoslovljene vode in sv. maša po vseh cerkvah med 6. in 9. uro. — Procesija Vstajenja: pri sv. Justu ob 6., pri sv. Antonu novem ob 4 1/2. pop.

Na veliko noč: Procesija Vstajenja pri sv. Antonu starem, sv. Jakobu ob 5. uri zjutraj, pri oo. kapucinih ob 7. uri. — Sv. maša pri oo. Jezuitih in pri sv. Jakobu ob 11. uri, v ostalih župnih cerkvah v mestu ob 10. uri.

Zahvala. Učenci petega razreda podarili so mi včeraj lep črnilek iz belega porcelana zlatim robom. Dolžnost mi je ta čin otroške udanosti in hvaležnosti javno omeniti in se jim se tu srčno

zahvaliti. To je darilec, katero bom branil v prijeten spomin na čas svojega učiteljavanja na Cirilo-Metodovi šoli pri sv. Jakobu.

M. K a m u š č i č,

bivši voditelj slov. šole in otroških vrtov v Trstu.

Polom. Tržaška tvrdka E. Staffler & Co je predvčerajšnjim obustavila plačevanja. Trgovski krogi govore, da ima tvrdka do 200.000 gld. deficita, toda ta polom ne zadene izdatno tržaških tvrdk, pač pa so glavne upnice — do 180.000 gld. — nekatere velike tvrdke v Londonu. Propadla, stara tvrdka trgovala je z lanom, konopljo in kavo na debelo. Pravijo, da se je ta tvrdka porušila, ker je imela veliko izgube o špekulaciji s kavo. Načelnik propadle tvrdke je član tržaške trgovinske zbornice. (Glej trgovinske vesti v poslednjem izdanju).

Izpred porotnega sodišča. V poslednjem izdanju smo na kratko objavili obtožbo, ki je bila povod predzadnji porotni razpravi sedanjega zasedanja, naperjeni proti 18letnemu Ivanu Cergolju iz Rocola. Povedali smo, da je Cergolj dne 18. junija min. leta neznatno ranil kmeta Ivana-Marijo Zulijo s kamenom, a Karla Bajca zadel je s kamenom takó hudo, da je ranjeni vsled tega oslepil na desnem očesu. To poročilo pa nam je popraviti v smislu izjave zdravniških izvedencev. Glasom te izjave oslabil je Bajcu vid na obeh očesih vsled vdobljene rane, kar pa se dostaje zadetega desnega očesa, izgublja to oko vid, in ta bolezen je neozdravljiva ter se more obrniti tolikanj na zlo, da Bajc na detičnem očesu oslepi popolnoma. — Sodišče je stavilo porotnikom dve glavni vprašanji in sicer zaradi teškega telesnega poškodovanja gledé Bajca in zaradi lahkega telesnega poškodovanja gledé Zulije; poleg teh dveh glavnih vprašanj pa je stavilo sodišče dve dodatni vprašanji za slučaj, ako bi porotniki zanikali glavni vprašanji. Ti dve dodatni vprašanji glasili sti v tem smislu, da-li je obtoženi Ivan Cergolj kriv prestopka proti varnosti življenja. Porotniki zanimali so obe glavni vprašanji soglasno, a pritrdili so soglasno vprašanjem gledé prestopka proti varnosti življenja. Na temelju tega izreka obsodilo je sodišče Ivana Cergolja na pet mesecev zapora ter na odškodnino 100 gld., katero mora plačati oškodovanemu Bajcu in 10 gld. Zuliji.

Včeraj bila je zadnja razprava v sedanjem zasedanju. Obtožena je bila umora 50letna kmetica Katarina Richter-Dilizza iz Loparja pri Koprnu. Ta žena je dne 18. februarja t. l. umorila z nožem lastnega svojega moža. O tej razpravi prinesemo nekoliko podrobnosti v današnjem večernem izdanju.

Družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani so poslali od 28. dec. 1895 do 21. marca 1896: podružnica za Poljansko dolino 25 gld.; g. A. Podboj v Ribnici iz nabiralnika 16 gl.; g. Mih. Pesijak v Kamni Gorici 5 gl.; g. Iv. Šapla v Ajdovščini 4 gl. 30 kr.; „nadporočnik“ 5 gld.; Cerkniško-planinska ženska podružnica 81 gld.; č. g. župnik L. Jenko 2 gld.; Šentjakobsko-trnovska ženska podružnica v Ljubljani 645 gl.; g. Jožef Agrež v Brežicah 19 gl.; g. Peter Novak v Slov. Bisurici 4 gld.; moška podružnica na Vrhniki 40 gl.; ženska podružnica na Vrhniki 50 gl.; č. g. Blaž Grca, župnik v Šempasu, 4 gl. 40 kr.; ženska podružnica v Dornbergu 14 gl. 95 kr.; gospa Jos. Follazzi v Logatcu 7 gl.; č. g. župnik A. Berce v Boštanju 16 gl. 62 kr.; podružnica v Gornjem Gradu 25 gl.; Kropinsko-kamnogoriška podružnica 36 gl.; Mohorjani v Beli Peči 50 kr.; č. g. dekan Iv. Muravec v Cerknem 5 gl.; podružnica v Cerkljah 22 gl. 39 kr.; g. Hočevar v Cerkljah 6 gl. 10 kr.; g. Vavken v Cerkljah 4 gl. 63 kr.; Mohorjani v Črnomlju 1 gl.; č. g. župnik Smrečnik v Št. Ilju 2 gl.; g. M. Lah 1 gl. in g. notar Kačič v Šostanju 3 gl.; Solčanski Mohorjani 8 gl. 60 kr.; Kranjska moška podružnica 23 gl. 40 kr.; „Zaveza zagorskih Slovencev“ 100 gl.; g. Mate Kenič v Orehku 1 gl. 40 kr.; g. Fr. Cukljati v Št. Gotardu 4 gl.; Tržaška ženska podružnica 342 gl.; Goriška ženska podružnica 100 gl.; č. g. Fr. Ferjančič 1 gl. 50 kr.; slav. posojilnica v Metliki 5 gl.; g. polkovnik V. Kranje v Tarnovu 1 gl.; sl. uredništvo „Slov. Naroda“ v Ljubljani je nabralo 525 gl. 87 kr.; sl. društvo Sokol v Ljubljani 10 gl.; sl. posojilnica v Mozirju 25 gl.; moška podružnica na Vrhniki 12 gl. 44 kr.; ženska podružnica na Vrhniki 14 gl.; g. I.

Gruden na Vrhniki 2 gl.; podružnica v Podgradu 17 gl.; č. g. dekan A. Rogač 5 gl.; Mohorjani v Hrušici 2 gl. 40 kr. č. g. Štefan Jenko 1 gl.; ženska podružnica v Črnomlju 61 gl. 20 kr.; moška podružnica v Postojni 100 gl. (Dalje prih.)

Sodnijsko. Predvčerajšnjem bila je pred tukajšnjim sodiščem razprava proti 24letnemu težaku Alojziju Bezanku iz Trsta, obtoženemu javnega nasilstva. Bezanek je nekega dne koncem februarja t. l. pijan razgrajal v gostilni „Alla Stella“ v ulici delle Aque, ker ga ni bila volja plačati, kar je zapil. Naskočil je na natakarja, ranivši ga z nožem na desni roki. Prišla sta dva stražarja po razgrajalca, toda istima upiral se je pijanec na vse kriplje, ju obdeloval s pestmi in brcami. Za vsa ta junaštva prisodilo mu je sodišče šest mesecev ječe.

Koledar. Danes (28.): Janez, puščavnik; Ksist, papež. — Jutri (29.): VI. postna (cvetna) nedelja. Ciril, škof. — V ponedeljek (30.): Kvirin, mučenec; Angelika, vdova. — Polna luna. — Solnce izide ob 5. uri 54 min., zatoni ob 6. uri 17. min. — Toplota včeraj: ob 7. uri zjutraj 13 stop., ob 2 pop. 15.5 stop. C.

Kazenska razprava

proti uredniku „Naše Sloge“, gosp. Matku Mandić-u

(Izvirno poročilo.)

(Dalje.)

Po prečitaniu italijanske obtožnice vprašal je predsednik obtoženca, ali je razumil isto in kaj ima proti isti.

O b t o ž e n e c: Najprej zahtevam, da se mi obtožnica prečita i hrvatski.

P r e d s e d n i k: Tej želji ne morem ustreči; obtožnica je sestavljena le italijanski ter Vam jo k večemu zamorem dati prevesti po tolmaču.

O b t o ž e n e c: Prosim, gosp. predsednik, meni se je dostavila na zahtev hrvatska obtožnica, naj se mi ta prečita, prevoda pa ne potrebujem.

Predsednik je pozval na to državnega pravdnika naj se izrazi o stavljenem zahtevku obtoženca.

D r ž a v n i p r a v d n i k: Istina je, da se je dostavil obtožencu hrvatski prevod obtožnice, a to le za privatno rabo obtoženca. Ker se pa viši današnja razprava v italijanskem jeziku, mora se prečitati obtožnica le v italijanskem jeziku, v katerem je sestavljen izvirnik. Upiram se toraj zahtevu obtoženčevemu.

Na to je predsednik zopetno izjavil, da ne more dati prečitati obtožnice v hrvatskem jeziku, da pa je pripravljen dati po tolmaču prevesti jo obtožencu na hrvatski jezik.

O t o ž e n e c: Ponavljam, da ne potrebujem prevoda, kateremu se odrekam; zahteval sem, da se mi prečita izvirna hrvatska obtožnica; ker se ni ugodilo temu mojemu zahtevku, prosim, da se konstatuje v zapisniku moj zahtev, ter da se mi ni ugodilo.

P r e d s .: Se zgodi. Na to je prečital tolmač inkriminiran članek „Biskupova nauka“ v hrvatskem izvirniku.

Po prečitaniu zahteval je obtoženec, naj se konstatira koliko porotnikov in kateri poznajo hrvatski jezik, v katerem je spisan prečitani članek.

D r ž a v n i p r a v d n i k uprl se je temu zahtevku iz razloga, ker je porotna klop sestavljena zakonito in ker nima nikdo pravice vedeti, poznajo-li porotniki jeden ali drugi jezik in ker prisostvuje razpravi tolmač, ki prevaja porotnikom hrvatske listine in izpovedbe. To, kar zahteva obtoženec, bilo bi torej protizakonito.

B r a n i t e l j podpiral je zahtev obtoženčev, ki je opravičen oziroma na to, da je inkriminiran članek spisan hrvatski ter da se obtoženec brani v hrvatskem jeziku. Sodni dvor odbil je na to zahtev obtoženčev, oziraje se bistveno na razloge, navedene od državnega pravdnika.

Po tej incidenciji prečital se je italijanski prevod inkriminiranega članka.

B r a n i t e l j: Prosim, gospod predsednik, blagovolite konstatovati, kedaj je bil članek priobčen, kedaj je bila predlagana zaplemba in kedaj je bila zaplemba potrjena od c. k. dež. sodišča.

P r e d s e d n i k: Članek bil je priobčen v „Naši Slogi“ dne 18. aprila, državno pravdnništvo predlagalo je zaplembo dne 24. aprila, a deželno sodišče potrdilo jo je 26. aprila 1895.

Lastnik politično društvo „Edinosti“. Izdavatelj in odgovorni urednik: **Julij Mikota**. — Tiskarna Dolenc v Trstu.